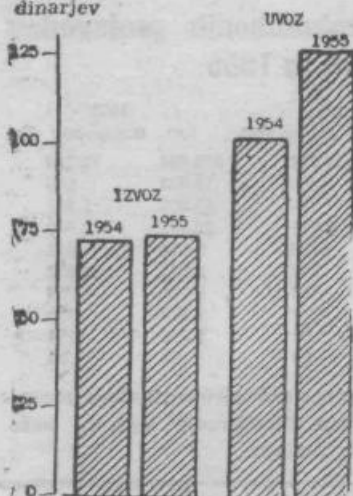
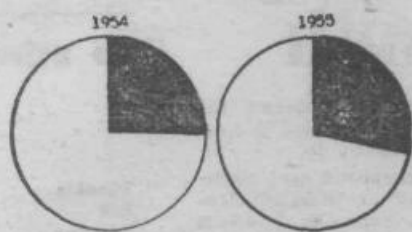

ZUNANJA TRGOVINA

V milijardah
dinarjev

Kakor kažejo začasni podatki, je znašal v letu 1955 izvoz 74 milijard, uvoz pa 129 milijard

dinarjev. Komercialni uvoz, to je uvoz po odbitku tristranske pomoči, je znašal 94 milijard dinarjev.

Torej je znašal deficit v naši trgovski bilanci v odnosu na ustvarjeni komercialni uvoz okrog 20 milijard dinarjev.

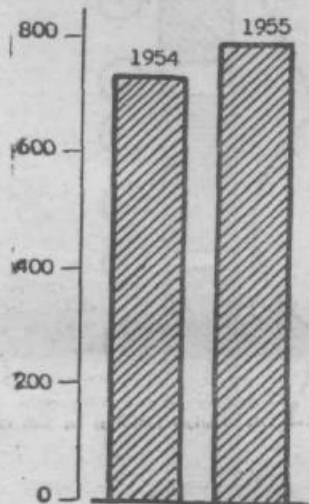
V primerjavi s predhodnim letom se je v letu 1955 zlasti povečal uvoz hrane — za 10,8 milijard, surovin — za 7,2 milijard, opreme za industrijo in promet — za 6,0 milijard in kemičnih proizvodov — za 2,6 milijard dinarjev.

V letu 1955 smo vložili največ naporov v to, da bi preskrbeli prebivalstvu neobhodne prehranske proizvode, kar vidimo iz naslednje tabele:

Razvoj naše zunanje trgovine je v zadnjem času usmerjen k postopnemu odpravljanju deficita naše trgovinske bilance.

Zanimivo je, da je v zadnjih dveh letih edino v septembru 1954 izvoz presegel uvoz za 508 milijonov in sedaj v decembru 1955 za 1259 milijonov din.

KRATKOROČNI KREDITI

V milijardah
dinarjev

Odobreni krediti v milijardah

Stanje dne 30. novembra

Indeks	1954	1955	110
Na področju proizvodnje	428	469	110
Na področju prometa	265	268	101
Ostali kratkoročni krediti	40	54	135
SKUPAJ	733	791	108

Tabela kaže stanje odobrenih kratkoročnih kreditov za redna in dopolnilna obratna sredstva gospodarskih organizacij in drugih kratkoročnih kreditov pri vseh bankah in hranilnicah v državi.

V letu 1955 smo zabeležili največji porast kratkoročnih kreditov v mesecu novembru in sicer pri kreditih za dopolnilna obratna sredstva. Ta porast znaša 17 milijard dinarjev ali 2,2% v primerjavi s stanjem dne 31. oktobra 1955, oziroma 58 milijard ali okrog 8% v primerjavi s stanjem dne 30. novembra leta 1954. Istočasno je bilo v teku novembra leta 1955 opaziti zmanjšano povpraševanje po žiro računih v gospodarstvu in sicer za 13 milijard dinarjev, kar dokazuje, da se je povečala potreba po denarnih sredstvih.

Kakor vidimo iz gornje tabele, je nastal porast kratkoročnih kreditov v primerjavi z istim mesecem predhodnega leta v prvi vrsti na področju proizvodnje. Na tem področju imamo tudi porast fizičnega obsega proizvodnje (brez kmetijstva za okrog 13%), števila zaposlenih (za okrog 11%) in zalog.

Tudi ostali kratkoročni krediti so precej porasli v primerjavi z istim obdobjem predhodnega leta in to v dobršnem delu zaradi povečanja potrošniških po-

sojil, ki znaša okrog 6 milijard dinarjev.

Skupni porast v obdobju avgust-november, ko imamo navadno sezonsko povečanje kreditov, znaša v letu 1955 50 milijard dinarjev ali 6,7%, v istih štirih

mesecih leta 1954 pa je znašal 46 milijard ali 6,6%, torej razmeroma skoraj prav toliko.

Skupna vsota odobrenih kratkoročnih kreditov je bila razvrščena na dolžnike po vrstah dejavnosti na naslednji način:

Vrsta dejavnosti	1954		1955	
	miliard dinarjev	struktura v % od skupnega	miliard dinarjev	struktura v % od skupnega
Industrija in rudarstvo	354	48,2	391	49,4
Kmetijstvo	29	4,0	31	3,9
Gozdarstvo	2	0,3	2	0,2
Gradbeništvo	29	4,0	31	3,9
Promet	23	3,2	22	2,7
Trgovina	242	33,0	246	31,1
Obrt in domača obrt	14	1,9	14	1,8
Stanovanjsko-komunalna dejavnost	1	0,1	1	0,1
Kulturno-socialna dejavnost	8	1,1	7	1,0
Dejavnost državnih organov in ostalo	31	4,3	46	5,9
SKUPAJ	733	100,0	791	100

Kakor vidimo iz gornjega pregleda, se v letu 1955, v primerjavi z letom 1954, struktura odobrenih kratkoročnih kreditov ni občutno spremenila, razen pri prometu in trgovini, katerih udeležba se je v skupnem znesku kredita nekoliko zmanjšala. Pri

državnih organih in ostalih dejavnostih opažamo povečanje udeležbe v skupnem znesku odobrenih kratkoročnih kreditov in to — kakor smo že omenili — v dobršnem delu zaradi porasta potrošniških posojil.

Zmanjšanje investicij

Vse do sredine lanskega leta so investicije v primerjavi z letom 1954 stalno rastle iz meseca v mesec. V 6 mesecih smo vložili okrog 56 milijard več kakor v šestih mesecih leta 1954. V drugem polletju pa je slika drugačna: od julija do novembra leta 1955 smo potrošili manj kakor od julija do novembra 1954.

Podobno je tudi z gradbenimi deli. Primerjava kaže takole sliko (v milijonih efektivnih delovnih ur):

	1954	1955
januar	15	27
februar	16	28
marec	26	32
april	33	36
maj	36	38
junij	39	43
julij	42	42
avgust	48	45
september	50	45
oktober	47	41
november	44	37

V prvem polletju so bila dela v vsakem mesecu večja kakor v istem mesecu leta 1954. V drugem polletju pa je bilo ravno obratno. Investicije so počasnejše in vse bolj prihajajo do izraza ukrepi in omejevanje investicij.

To zmanjšanje je posledica ukrepov, ki smo jih storili lani, da bi omejili investicije in zavrli trošenje sredstev za investicije iz skladov za samostojno razpolaganje, amortizacijskih skladov itd.

TEŽAVE STROJEGRADNJE

V sedmi številki »Naše skupnost« smo obširneje pisali o razlogih, ki so privedli do te uredbe in o tem, kaj smo z njo dosegli. Govorili smo tudi o posledicah gradnje takih objektov, za katere ni bilo sredstev. Znano je, da je neodgovornost nekaterih investitorjev najbolj prizadejala določena gradbena podjetja in tista podjetja, ki proizvajajo investicijske materiale in opremo.

V pismih, ki smo jih dobili od podjetij strojegradnje (objavljamo jih na str. 8 in 9), lahko najdemo nekaj primerov, ki govore, kako se je to odrazilo v tej industrijski veji.

Iz podjetja »Djuro Djakovič« iz Slavonskega Broda pišejo: »Zlasti naše podjetje je zaradi tega prišlo v zelo težaven položaj. Pričakujemo, da bomo imeli v začetku tega leta v skladišču za okrog 600 milijonov din končnih izdelkov, v nedokončani proizvodnji pa jih imamo še za okrog 200 milijonov din. Ne glede na to, da dobivamo za te proizvode izredne kreuite, ni s tem še nič rečeno, ker se cena zaradi visokih obresti povečuje in bomo zato imeli še dosti težav, preden bomo prodali te izdelke.«

Podobne težave imajo v »Iskri« v Kranju, »Ivo - Lola Ribare« v Železniku, v tovarni orodnih strojev »Stupa«, ki ni mogla izterjati terjatev od Zenice in Ilijaša itd. Kaže, da je edino Tovarna avtomobilov v Mariboru lahko poslala takle odgovor:

»Podjetje je upoštevalo direktive Narodne banke in tistim kupecem, ki niso imeli vnaprej zagotovljenih sredstev, ni dobavilo vozil. V tem pogledu nismo imeli, razen malih izjem, nobenih težav.«

GRADBENA PODJETJA V NOVIEM POLOŽAJU

V zadnjem času se v nekaterih gradbenih podjetjih pojavlja precejšnja negotovost glede nadaljnega razvoja v zvezi z ukre-

pi za omejitve investicij. Ponekod so, razen drugega, brez podrobnejših računov in brez resnejših priprav odpustili večje število delavcev. Najvažnejše pa je vsekakor to, da moramo prej dobiti pravo sliko stanja, da mora vsako podjetje po svojih pogojih in možnostih najti v prihodnjem obdobju svoje prave mesto in da se v tej smeri pripravlja za prihodnjo sezono.

Zmanjšanje obsega gradbenih del v družbenem sektorju ne bo imelo samo te posledice, da bomo gradili v okviru stvarnih možnosti, temveč tudi to, da bo začel delovati zakon ponudbe in povpraševanja v smeri znižanja lastne cene gradbenih del. Gradbena podjetja se bodo organizacijsko okrepila s tem, da bodo obseg poslovanja skrcila do meje realne zmogljivosti mehanizacije ter strokovnih delavcev in uslužbencev. Zaradi nizke stopnje opremljenosti gradbenih podjetij v FLRJ moramo še vedno zaposlovati določeno število nekvalificirane delovne sile. Moramo imeti pred očmi, da zmogljivost gradbenih strojev celo tedaj, ko jih imamo dovolj, ne more biti vedno v skladu zaradi razlike med količinami in vrstami del po posameznih gradbiščih.

Manjši obseg del bo omogočil koncentracijo gradbene mehanizacije in postopen prehod na mehanizirano delo v gradbinstvu. Proizvodnja gradbinske opreme v FLRJ to že omogoča. Gradbena podjetja bodo prav gotovo morala vskladiti in spopolniti vrste in zmogljivosti gradbenih strojev po posameznih gradbiščih, ki jih je treba v celoti mehanizirati, ne pa razvlačiti mehanizacije tako, da se določijo za vsako gradbišče po eden do dva stroja.

Večji obseg stanovanjske in podobne gradnje bo zahteval tudi mnogo večjo mehanizacijo tako za čisto gradbena kakor tudi za obrtniška dela. Zato bomo morali deloma še osvajati in proizvajati stroje za obrtniška dela in druge stroje, ki jih rabimo za visoke gradnje.

Tista gradbena podjetja, ki so v preteklem obdobju nerealno večala svoje zmogljivosti samo tako, da so zaposlovala vse večje število nekvalificiranih delavcev iz vasi, ki pa nimajo zadosti strokovne delovne sile niti mehanizacije, ne moremo strogo vzeti šteti med gradbena, temveč bolj obrtniška podjetja. Takaj podjetja bi se lahko razvijala kot obrtniško-gradbena podjetja. Prav to pa zahteva sprememba strukture gradenj. Vse več gradimo stanovanjskih objektov in objektov družbenega standarda sploh, kjer imajo obrtniška dela pomembno vlogo. Obrtniške zmogljivosti pa so še zelo nezadostne, to delo je neorganizirano in ga opravljamo skoraj v celoti ročno, brez uporabe strojev.

Manjša gradbena podjetja imajo možnost, da se usmerijo k gradnji na vasi. Razen tega pa se vse bolj kaže potreba po manjših gradbenih in obrtnih podjetjih, ki bi vzdrževala vse vrste gradbenih objektov in opravljala velika popravila, pa tudi manjše rekonstrukcije.

Zmanjšanje obsega gradbene dejavnosti bo omogočilo, da se gradbena podjetja uredijo in okrepijo, da organizirajo svoje zmogljivosti in da svoje poslovanje napravijo bolj rentabilno. J. V.